

ANNA DĄBROWSKA

Historia powstania regionalnych trybunałów praw człowieka

Streszczenie

Przedmiotem artykułu są rozważania dotyczące historii utworzenia regionalnych trybunałów praw człowieka funkcjonujących w ramach reżimów praw człowieka na kontynencie europejskim, afrykańskim oraz w obu Amerykach. Autorka dowodzi niekwestionowanego związku między trybunałami a rządowymi organizacjami międzynarodowymi działającymi w regionach. Wskazuje, że główną przyczyną powołania tych organów był rozwój systemów ochrony praw człowieka i związana z nim konieczność kontroli ze strony niezależnych organów sądowych, sama gwarancja praw i wolności wynikająca z traktatów regionalnych okazała się bowiem niewystarczająca. Przeprowadzona analiza pokazuje, że trybunały praw człowieka powstawały w różnym czasie oraz w odmiennej rzeczywistości. Europejski Trybunał Praw Człowieka został utworzony w celu nadzorowania demokratycznych państw regionu, podczas gdy trybunały pozaeuropejskie (Międzyamerykański Trybunał Praw Człowieka oraz Afrykański Trybunał Praw Człowieka i Ludów) nie tylko wówczas, lecz także aktualnie są postrzegane jako niestabilne i uwikłane w konflikty wewnętrzne.

Dalsza część artykułu stanowi analizę podstaw prawnych utworzenia regionalnych trybunałów praw człowieka. Wszystkie trzy omawiane organy zostały utworzone na podstawie umów międzynarodowych, czyli klasycznych źródeł prawa międzynarodowego. Zasadnicza różnica polega jednak na tym, że w odniesieniu do Trybunałów Europejskiego i Amerykańskiego były to bezpośrednio traktaty stanowiące podstawy regionalnych systemów ochrony praw człowieka, natomiast Trybunał Afrykański powstał na mocy protokołu dodatkowego do Afrykańskiej Karty Praw Człowieka i Ludów.

Słowa kluczowe: systemy ochrony praw człowieka – regionalne trybunały praw człowieka – prawa człowieka – sądownictwo międzynarodowe